

PREVENTIVNÍ PROGRAM
ŠKOLY

Škola bez drog

ŠKOLNÍ ROK 2018/2019

PREVENTIVNÍ PROGRAM

ŠKOLNÍ ROK 2018/2019

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy	ZÁKLADNÍ ŠKOLA a MŠ Golčův Jeníkov
Zřizovatel	Město Golčův Jeníkov
Ředitel	Mgr. Luděk Ježek
Telefon	569 442 529
E-mail	jezek.ludek@skolagj.cz

Školní metodik prevence	Mgr. Alena Víšková
Telefon	569 442 529
E-mail	viskova.alena@skolagj.cz
Konzultační hodiny	uvedeny na stránkách školy

Výchovný poradce	Mgr. Miroslava Nigrinová
Telefon	549 415 163
E-mail	Nigrinova.miroslava@skolgj.cz
Konzultační hodiny	uvedeny na stránkách školy

ZŠ	Počet tříd	Počet žáků
1. stupeň	9	158
2. stupeň	6	121
Celkem	15	279

Použitá terminologie a zkratky

ŠMP – Školní metodik prevence

PP - Primární prevence

PPP – Pedagogicko-psychologická poradna

OSPOD – Odbor sociální a právní ochrany dětí

OMP - Okresní metodik prevence

ŠPP – Školní poradenské pracoviště

Informační zdroje

- Informace od OMP
- Informace získané z odborných seminářů a pracovních setkání ŠMP
- Internetové stránky zaměřené na oblast rizikového chování
- Knihy zaměřené na oblast rizikového chování, časopisy Prevence
- Poznatky získané na základě vlastního šetření
- Informace získané od pracovníků a žáků školy, včetně schránky důvěry
- Informace získané od školních metodiků prevence z jiných škol v regionu
- DVD, videokazety atd. zaměřené na oblast rizikového chování
- Informace z médií

ÚVOD

Nárůst rizikového chování včetně zneužívání návykových látek se týká i populace mládeže a dětí školního věku. Děti, které navštěvují ZŠ, patří k nejohroženější skupině.

Je tedy důležité zahájit primární prevenci právě v době základní školní docházky a poskytnout žákům potřebné informace formou, která je přiměřená jejich věku.

Z tohoto důvodu i naše škola připravuje a realizuje komplexní program primární prevence rizikového chování včetně primární prevence užívání návykových látek, do kterého je zahrnuto co nejvíce spolupracujících subjektů.

Preventivní program vychází z Metodického pokynu ministra školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže č. j. 20 006/2007-51.

Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit, program je nejméně jednou ročně vyhodnocován, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit.

Mapování situace z hlediska rizikového chování

Třídní učitelé provádí šetření v rámci třídnických hodin a rozhovorů se žáky v daném školním roce. Jsou zaměřené na to, jak žáci vnímají klima školy a na jejich volnočasové aktivity. Úroveň rizikového chování žáků na škole je zjišťována průběžně, prací třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků, připomínkami dětí na dětském parlamentu. Na zjišťování rizikového chování žáků se velkou měrou podílí i ostatní pracovníci školy.

Jednotné působení všech pedagogických pracovníků směřuje k poučení žáků o tom, že droga, je-li zneužívána, přináší lidem velké zklamání, trvalé poškození zdraví a sociální problémy.

PREVENTIVNÍ PROGRAM

Vytyčení rizikového chování

Primární prevence rizikového chování u dětí a mládeže v působnosti naší školy je zaměřena na:

a) předcházení zejména následujícím rizikovým jevům v chování žáků:

- záškoláctví
- šikana, rasismus, xenofobie, vandalismus
- kriminalita, delikvence
- užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky (OPL) a onemocnění HIV/AIDS a dalšími infekčními nemocemi souvisejícími s užíváním návykových látek
- závislost na politickém a náboženském extremismu
- netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling)

b) rozpoznání a zajištění včasné intervence zejména v případech:

- domácího násilí
- týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání
- ohrožování mravní výchovy mládeže
- poruch příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie)

Cílové skupiny

- a) Hlavní cílovou skupinu tvoří žáci 1. - 9. ročníku základní školy, se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem jiných národností, dětem s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.
- b) Pedagogové jako jeden tým, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům a pedagogům bez odborné kvalifikace.
- c) Rodiče dětí navštěvujících naši školu. Zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů tříd, kde se vyskytly negativní jevy jako šikana, nebo výskyt drog. Individuální pozornost je pak věnována rodičům žáků, u kterých byl zjištěn výskyt návykových látek, konzumace alkoholu a kouření, rodičům žáků – agresorů v případech šikany.

Cíle prevence na škole

Dlouhodobým cílem prevence na škole je ve spolupráci s rodiči a ostatními institucemi formovat osobnost žáka, která je s ohledem na svůj věk schopná orientovat se v dané problematice, zkoumat ji, ptát se a činit správná rozhodnutí. Osobnost, která si bude vážit svého zdraví, bude si umět zorganizovat svůj vlastní volný čas a bude umět zvládat sociální dovednosti.

Výchovné úsilí školy vést k takovému působení na žáky, aby v nich byly upevněny pozitivní vlastnosti a návyky, které jim pomohou v krizových situacích přijmout nejvhodnější řešení.

Prohlubovat komunikační dovednosti mezi učitelem, rodiči a žákem, posilování sebevědomí, sebeúcty a vzájemné úcty, řešení konfliktů a překonávání překážek.

Vytvářet podmínky pro kladné postoje pedagogických pracovníků a ostatních zaměstnanců školy k problematice prevence rizikového chování.

Střednědobé cíle:

- 1) zajistit pravidelnou práci s třídním kolektivem (třídní učitel, ŠMP, CK, VP)
- 2) podporovat vzájemnou činnost žáků (Školní parlament)
- 3) pravidelné neformální setkávání pedagogů
- 4) podporovat u rodičů zájem o dění ve škole
- 5) prohlubovat další vzdělávání pedagogických pracovníků
- 6) provádět dle potřeby třídnické hodiny za účelem stálého a včasného monitorování nálad ve třídách, zjišťování problémů k řešení

Krátkodobé cíle:

- 1) rozpracovat problematiku primární prevence rizikového chování do jednotlivých předmětů v rámci ŠVP
- 2) zajistit besedy, nebo jiné aktivity s OSPOD (kurátorem pro mládež), Policií ČR, PPP s tématy prevence rizikového chování,
- 3) zapojovat děti do aktivit školy
- 4) podporovat aktivity zaměřeny na vhodné využití volného času dětí v aktivitách školy, ZUŠ

- 5) řešit aktuální problémové situace v oblasti rizikového chování
- 6) zajistit proškolení učitelů v oblasti prevence rizikového chování, vedení třídnických hodin
- 7) zajistit specializační studium pro ŠMP
- 8) nabídnout besedy s odborníky v oblasti PP rodičům našich žáků, zajistit pro rodiče informační materiály k problematice rizikového chování

Řízení a realizace preventivních aktivit

Ředitel školy

Vytváří podmínky pro předcházení vzniku rizikového chování zejména:

- zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na primární prevenci rizikového chování
- koordinací tvorby, kontrolou realizace a pravidelným vyhodnocováním Minimálního preventivního programu a začleněním Školního preventivního programu do osnov a učebních plánů školního vzdělávacího programu školy
řešením aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikového chování ve škole
jmenováním školním metodikem prevence pedagogického pracovníka, který má pro výkon této činnosti odborné předpoklady, případně mu umožní studium k výkonu specializovaných činností v oblasti prevence rizikového chování
- pro systematické další vzdělávání školního metodika v oblasti specifické primární prevence a pro činnost školního metodika s žáky a zákonnými zástupci ve škole
- podporou týmové spolupráce školního metodika, výchovného poradce, třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků školy při přípravě, realizaci a vyhodnocování Minimálního preventivního programu
- spoluprací s metodikem prevence v PPP a s krajským školským koordinátorem prevence
- podporou aktivit příslušného obecního úřadu zaměřených na využívání volného času žáků se zřetelem k jejich zájmům a jejich možnostem a spoluprací se zájmovými sdruženími a dalšími subjekty.

Školní metodik prevence

Metodické a koordinační činnosti

- Koordinace tvorby a kontrola realizace preventivního programu školy.
- Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších sociálně patologických jevů.
- Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování (vyhledávání problémových projevů chování, preventivní práce s

třídními kolektivy apod.), účast na pravidelných setkáváních ŠPP (vždy první čtvrtek v měsíci).

- Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
- Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisí s otázkou přijímání kulturní a etnické odlišnosti.
- Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence rizikového chování.
- Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
- Shromažďování odborných zpráv a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu s předpisy o ochraně osobních údajů.
- Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Informační činnosti

- Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
- Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování (orgány státní správy a samosprávy, střediska výchovné péče, poradny, zdravotnická zařízení, Policie ČR, orgány sociální péče, nestátní organizace působící v oblasti prevence, centra krizové intervence a další zařízení, instituce i jednotliví odborníci).

Poradenské činnosti

- Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště (ve spolupráci s třídními učiteli).
- Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole.

- Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními.

Třídní učitel (ve vztahu k primární prevenci):

- spolupracuje se školním metodikem prevence na zachycování varovných signálů, podílí se na realizaci preventivního programu a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě
- motivuje k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem a dbá na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě); podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy
- zprostředkovává komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a je garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků třídy
- získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí.

Pedagogové

Věnují se v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod ŠVP školy. Na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy, navrhuji opatření.

1. vytvářejí příjemné a klidné klima ve škole
2. vytvářejí optimální podmínky pro vzdělávací proces, kdy je minimalizováno nepříznivé ovlivňování rozvoje schopností a osobnosti žáka
3. vytvářejí důvěryhodný vztah mezi vyučujícím a žákem, aby našel k učiteli cestu a u něj pochopení
4. soustavně a pečlivě sledují vývojové i individuální potřeby žáků
5. včas odhalují poruchy vývoje, učení a chování žáků
6. soustavně propagují a nabízejí dětem sport i jinou zájmovou činnost pro smysluplné trávení volného času
7. ujasňují žákům nenásilnou formou smysl života, ukazují životní perspektivy, posilují sebedůvěru
8. učí překonávat problémy a zátěžové situace
9. navazují úzký kontakt s rodiči

Metody a formy práce

V rámci výuky budou kromě tradičních metod práce využívány také další metody, které se dosud osvědčily:

- aktivní sociální učení
- výklad (informace)
- individuální přístup k žákům
- samostatná práce (výtvarné, slohové, referáty...)
- přednášky, besedy
- dramatická výchova, sociální hry, hraní rolí, obhajoba názoru, trénování způsobu odmítání nabídky drog...

PRIMÁRNÍ PREVENCE V RÁMCI VÝUKY PŘEDMĚTŮ

Prevence rizikového chování je součástí ŠVP a platných učebních osnov. Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v hodinách:

- rodinné výchovy
- občanské výchovy
- chemie, přírodopisu, přírodovědy
- prvouky
- vlastivědy, zeměpisu a dějepisu
- českého jazyka
- tělesné výchovy

Různé aspekty preventivního působení jsou mezipředmětově koordinovány. Prevenci provádíme i tehdy, když nastane vhodná situace (např. dotazy dětí, schůzka rodičů, problém ve třídě).

I. stupeň

Po pěti letech mají děti umět:

- definovat rodinu jako zázemí a útočiště
- zvládat rozdíly v komunikaci s dětmi a dospělými
- mít základní sociální dovednosti
- umět se chránit před cizími lidmi
- mít základní zdravotní návyky
- umět si správně zorganizovat svůj volný čas
- umět rozlišit léky a návykové látky
- znát přesné informace o alkoholu, tabáku a dalších návykových látkách
- znát následky užívání návykových látek
- umět odmítat

II. stupeň

Práce na druhém stupni je velmi náročná na koordinaci tak, aby byla probrána všechna témata, ale nedocházelo k jejich překrývání a přesycení žáků informacemi. S tématy z oblasti prevence se pracuje v předmětech výchova k občanství a výchova ke zdraví, člověk a svět práce, přírodopis, chemie, dějepis, český jazyk a literatura. K práci s tématy lze využít metod výkladu, samostatné práce, práce s médii, projektové vyučování, skupinové práce, besed, přednášek.

Žáci před opuštěním ZŠ mají znát a umět:

- pojmenovat základní návykové látky,
- znát jejich účinky na lidský organismus,
- orientovat se v problematice závislosti,
- znát základní právní normy,
- vědět, kde jsou kontaktní místa pro danou problematiku,
- posilovat své sebevědomí,
- správně se rozhodovat, odmítat,
- zaujímat zdravé životní postoje,
- orientovat se v problematice sexuální výchovy,
- bránit se různým formám násilí, vědět, kde hledat pomoc,
- zvládat základní sociální dovednosti.

PRIMÁRNÍ PREVENCE V RÁMCI ŠKOLNÍ DOCHÁZKY

1. – 5. ročník

- Dopravní výchova
- Zdravá výživa
- Prevence kouření a alkoholu
- Klima třídy
- Bezpečně v kyberprostoru
- Tvorba pravidel třídy, vztahy mezi vrstevníky, agresivita a její zvládnání
- Role ve třídě /sociogram/

6. ročník

- Tvoření skupin a práce v nich, způsoby komunikace
- Klima třídy, úcta a sebeúcta, zvyšování sebevědomí, síla pozitivního myšlení
- Čas proměn
- Bezpečně v kyberprostoru
- Ochrana zdraví
- Zvládnutí náročných situací – zvýšení objemu a struktury učiva, střídání učitelů
- Vytvoření kvalitního kolektivu teambuilding, pomoc, tolerance, respekt
- Boj proti šikaně

7. ročník

- Beseda s kurátorem na aktuální téma
- Bezpečně v kyberprostoru
- Mám vztek aneb jak na emoce
- Odpovědnost za své zdraví – prevence úrazů
- Asertivní chování

8. ročník

- Beseda s kurátorem na aktuální téma
- Trestní zodpovědnost- policie ČR, kurátor
- Kyberšikana
- Jsem to já- poruchy příjmu potravy
- Drogy – energetická bomba
- Klima třídy
- Láska, sex a něžnosti

9. ročník

- Trestní zodpovědnost- policie ČR, kurátor
- Jsem to já- poruchy příjmu potravy
- Drogy- energetická bomba
- Klima třídy
- Láska, sex a něžnosti

Nadstavbové aktivity v rámci školy

Jednorázové akce

- Viz plán práce školy

Nabídka zájmových kroužků a aktivit:

- Florbal
- Dramatický
- TJ Sokol Golčův Jeníkov
- HZS Golčův Jeníkov
- MO ČRS Golčův Jeníkov
- Výtvarný kroužek
- Spolupráce se ZUŠ
- Kroužek volejbalu
- Kroužky ručních prací a hry na hudební nástroje

SPOLUPRÁCE S RODIČI A VZÁJEMNÁ INFORMOVANOST

Problémy spojené s drogami a dalšími formami rizikového chování je třeba řešit ve vzájemné spolupráci. Pro zajištění efektivity programu je důležitá informovanost rodičů a žáků. Rodiče jsou informováni na třídních schůzkách, na webových stránkách, prostřednictvím informační nástěnky. S rodiči problémových žáků probíhá informace na schůzkách výchovné komise.

Rodiče mohou využívat konzultační hodiny ŠMP a výchovného poradce a služeb speciálního pedagoga a psychologa. Menší výchovné problémy řeší třídní učitelé ve spolupráci s rodiči a ředitelstvem školy. Větší problémy řeší vedení školy, metodik prevence a výchovný poradce.

V případě prokázání či podezření na zneužití návykové látky, dealerství, záškoláctví nebo zanedbání péče, týrání svěřené osoby je kontaktováno pracoviště OSPOD, policie ČR, rodiče a příslušné zdravotnické zařízení.